

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Quando Aduocatus teneatur ad restitutionem parti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

illi patrocinium præstiturus, quiuis aduocatus tenetur ei succurrere, etiam gratis. Ita D. Thomas q. 71. art. 1. & alij DD. Dicitur autem esse in extrema necessitate, v. g. cum imponitur illi crimen, ob quod plectendus sit capite, vel spoliandus omnibus bonis, & in extremam conijciendus inopiam, nisi defendatur. ratio est, quia quisque tenetur extreme egenti illud impendere quo ipse instructus est, si ipse similiter non eget; vt si pauper extreme eget cibo, tenetur succurrere qui habet cibum; qui autem non habet cibum, sed pecuniam, non tenetur, nisi in defectum alterius; vt si aliter cibum obtineri non possit. si extreme eget pecuniâ, tenetur succurrere qui pecuniam habent; si opera medici vel chirurgi, tenentur hi gratis operam suam præstare; neque diuites tenentur pro eo soluere, nisi forte illi ex sua malitia nolent aliter opitulari; tunc enim pecunia illi esset necessaria ad vitæ conseruationem. Idem dicendum de aduocato, cuius patrocinio pauper extreme eget. vide D. Gregorium Homil. 9. in Euangelia, sub finem: *Habens, inquit, intellectum, curet omnino ne taceat: habens rerum affluentiam, a misericordia largitate non torpescat: habens artem, qua regitur, vsu illius cum proximo partiat: habens loquedi vsu, apud diuitem pro pauperibus intercedat. talentum quippe ab vnoquoque nostrum venturus Iudex exiget, quantum dedit.*

46
Virum etiam in graui.

Sed difficultas est, vtrum idem dicendum sit de graui necessitate? Nauarrus cap. 25. num. 20. putat non teneri nisi in extrema necessitate pauperis, quando ex patrocinio vita ipsius vel ipsi coniunctorum, vt patris, matris, vxoris, prolis, pender: quod intellige, non teneri sub peccato mortali: nam intolerabile esset, dicere, sub nullo peccato teneri. Idem sentit Caietanus in hunc artic. dicens, tunc solum obligari sub veniali. Sed contrarium longè verius, vnde

Etiam in graui tenetur.

Dico Secundo, In graui necessitate pauperis (vt si iniuste damnandus putaretur ad trirèmes, ad publicam flagellationem, ad durum carcerem, vel amissa lite iusta grauem morbum contracturus) tenetur aduocatus sub peccato mortali suum patrocinium exhibere, modò ipse aliquo modo superfluum suo statui habeat; id est, modò præter illam operam, quæ illi necessaria est ad statum suum sustentandum, aliquid temporis vel industriæ ei superfit. Ita Siluest. v. Aduocatus, n. 11. Sorus l. 5. q. 8. ar. 1. & alij. ratio patet ex dictis de eleemoly-na, q. 32. ar. 5. dub. 5. vbi ostensum est, eos, qui quoquomodo superfluum habent, teneri in graui necessitate proximi sub peccato mortali; quod ibidem sentit Caietanus. vnde parum sibi constat, dum hic contrarium tradit. Communis necessitas vix locum habet in ista materia; quia causæ iudiciales sunt ordinariè magni momenti respectu pauperum, vel certè pauperes non sunt. vide supra cap. 12. dub. 12. & cap. 16. dub. 1.

DUBITATIO VIII.

Quando aduocatus teneatur ad restitutionem parti.

47
Negligentia imperitia aduocati.

Respondeo & Dico Primo, Quando ex negligentia vel imperitia ipsius, ciens iustâ causâ excidit, tenetur de damno, quod ipsi inde obuenit.

ratio est quia lege iustitiæ tenetur suo clienti pro causâ conditione diligentiam præstare: vt si sit difficilis, si magni momenti, tenetur magis laborare, quàm si facilis vel parui momenti. similiter ex officio tenetur esse instructus conuenienti peritia, cum pro idoneo aduocato se gerat, & vt talis stipendia exigat. vide supra cap. 7. dub. 7.

Dico Secundo, Quando tuetur causam, quam aduertit esse iniquam, tenetur ad restitutionem omnium damnorum, quæ parti obueniunt ratione illius patrocinij; vt expensarum factarum, & eorum omnium quæ per litem amisit: tenetur etiam suo clienti, si cum bona fide procedentem non monuit de causâ iniustitia; horum enim omnium est causâ vel committendo, vel omitendo contra debitum officij.

48
Si aduertit causam esse iniquam.

Vbi Aduerte Primo, Si cliens monitus de causâ iniustitia, nolit desistere, aduocatum debere illum deferere; non tamen secreta causæ prodere parti, nisi id foret necessarium ad graue aliquod damnum proximi impediendum: tunc enim deberet Iudici aperire, vt occurrat. quiuis enim iure charitatis tenetur proximi damna impedire, quantum sine suo damno potest. Neque tunc potest inducere partem ad transactionem, si ea cum damno eius futura esset; quia solum in causâ dubia, transactio locum habet. vide D. Thomam qu. 7. art. 3. ad 2. Siluest. v. Aduocatus, num. 16. & Nauarr. cap. 25. num. 28. vnde grauius peccant aduocati & consiliarij, qui dum in successu litis aduertunt partem alteram tueri causam iniquam, inducunt alteram ad compositionem.

49
Cliens monendus.

Transactio non iudicanda.

Aduerte Secundo, Aduocatum Rei, qui ipsum fraudibus defendit contra fiscum, non teneri ad compensandum emolumentum, quod fisco ex damnatione prouenisset, si illum non defendisset; sicut nec ipse reus tenetur, quia pœna non debetur, nisi secuta sententiâ; ac proinde nec compensatio. & quamuis fraudibus istis faciat iniuriam Reipub. quatenus peruerit iudicium publicum; hæc tamen iniuria non obligat ad restitutionem: quia non est contra Iustitiam particularem, sed legalem: qualis etiam est iniuria Rei falsum testem subornantis, vt pœnam euadat.

50
Fraudibus contra fiscum defendens.

De aduocato fisci est maior dubitatio. multi enim Doctores, inter quos est Michaël Salon. putant hunc teneri ad compensandum fisco emolumentum talis pœnæ, si causam eius negligenter aut non fideliter egit: nam ex officio tenetur fisci commodis consulere. Sed contrarium videtur verius ex contrario fundamento: quia officium eius non est curare vt fiscus mulctis & confiscationibus ditescat, sed vt leges seruentur, & legum violatores puniantur. Itaque cum ipse ex iustitia non teneatur causam prosequi vt fiscus bona Rei acquirat, non tenetur ad restitutionem, etiam si causâ prosecutionem omittat; præsertim cum fiscus ius propinquum ad bona illa non habeat, nisi secuta damnatione vel criminis declaratione. vide supra cap. 13. dub. 10.

51
Aduocatus fisci.

Aduerte Tertio, Si clienti intentetur actio criminalis, & aduocatus eum ita defendat, vt accusator non potuerit conuincere, & idè damnatus sit ad pœnam talionis, non teneri aduocatum ad restitutionem illius damni, nec effici irregularem: quod est contra Nauarrum cap. 27. num. 209. sed ita docet Couarruias in Clement. Si furiosus p. 2. §. 5. num. 5. & Salonius quæst. 71. artic. 3.

Si accusator deficiat in probatione.

controu. 1. Ratio est, quia hoc damnum per accidens & præter ipsius intentionem acculatori obuenit, cuius ipse causam non tenebatur iuare. Idem dicendum de reo, ex cuius negatione sequitur acculatori poena.

DUBITATIO IX.

Vtrum aduocatus possit causam dubiam tueri.

⁵² *Si causa dubia.* **R**espondeo Primò, Si vtraque pars est quasi æquè probabilis, potest suscipere vtriusuis, id est, siue Rei, siue actoris patrocinium: tunc enim vterque ius habet iudicio experiundi.

Dico Secundò, Si causa Rei minùs quidem sit probabilis quàm actoris, absolutè tamen sit probabilis, potest aduocatus eam tueri. Ita Sorus l. 5. quæst. 8. artic. 3. Patet; quia reus tunc se potest tueri: ergo, &c.

⁵³ *Si causa actoris sit minùs probabilis.* Sed difficultas est, si causa actoris sit minùs probabilis, quàm Rei. Sorus existimat aduocatum tunc non posse causam actoris suscipere, si inde graue damnum Reo immineret; id enim fore contra charitatem. quod interdum locum habere potest, quando causa potiri, parum interest actoris, ordinariè tamen quando causa est verè probabilis, suscipi potest, siue sit actoris, siue Rei: quia non semper id, quod videtur probabilis, est verius. imò sæpè id, quod minùs videtur, verius est. vnde etiam si aduocato videatur causa Rei proba-

bilior; potest tamen bona fide suscipere causam actoris, quæ etiam probabilis sit, & subijcere se Iudicis determinationi, allatis ijs quæ pro illa faciunt.

Dices Primò, Ea pars est Iure potior, cuius causa est probabilior: atqui iniquum est agere contra eum qui maius ius habet: ergo, &c. ⁵⁴ *Obiectio 1.*

Respondeo, ille, cuius causa est probabilior, videtur quidem Iure potior, non tamen semper est re ipsa: vnde is, cuius causa est probabilis, non tenetur eam deferere, quòd aduersæ partis videatur probabilior; sed potest adferre quæ pro sua faciunt; & totam determinationem Iudici relinquere, cui fortè aliter videbitur.

Dices Secundò, Cuius causa est minùs probabilis, non potest alteri bellum inferre; vt patet ex dictis qu. 40. art. 1. dubit. 4. ergo nec litem aduersus eum suscipere. *Obiectio 2.*

Respondeo negando consequentiam. Ratio est, quia per litem firmiter inquisitio veritatis, vtri re ipsa plus iuris conueniat, & decisio relinquatur Iudici, cuius est vtriusque partis momenta expendere. sed belli illatio est sententia executio: vnde supponit sententiam esse latam, vel debere ferri in fauorem eius qui bellum infert. cuius autem ius est minùs probabile, non debet sententia pro illo sed potius contra illum ferri; ac proinde non potest bellum mouere. *Alia est ratio legis, alia belli.*

Vtrum autem Iudex teneatur sequi sententiam probabilioiorem in Iudicijs, dictum est l. 2. qu. 19. art. 6. dub. 7.

SECTIO QUINTA.

DE OFFICIIS IUSTITIAE
DISTRIBUTIVAE.

HACTENVS dictum est de officijs Iustitiæ commutatiuæ, quæ potissimum cernuntur in tribus, nempe in restitutione ob varias causas facta; in commutationibus contractuum; & in publicis Iudicijs, quibus puniuntur Rei, & absoluntur innocentes. Sequitur vt breuiter agamus de functionibus Iustitiæ distributiuæ, & iniurijs quæ ibi committuntur. Hæ autem functiones maxime consistunt in distributione onerum & officiorum publicorum. Hæ onera publica potissimum sunt vectigalia & tributa: officia autem publica sunt vel secularia vel ecclesiastica, quæ dicuntur beneficia, in quibus maxime committi solet simonia. Iniuria autem, quæ propriè Iustitiæ distributiuæ repugnât, vocari solet Acceptio personarum, quamuis hæc etiam contra Iustitiæ commutatiuam interdum admittatur. Quare hæc Sectio constabit quatuor capitibus. Primum erit, De acceptione personarum generatim, & speciatim in officiorum distributione. Secundum, De vectigalibus. Tertium, De beneficijs. Quartum, De simonia. et si enim simonia propriè sit contra virtutem religionis; tamen quia maxime in beneficijs locum habet, de ea proximè post beneficia disputabimus.

CAPVT